

ΠΟΥ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΩΤΟΕΙΔΑ ΤΩΝ ΒΕΡΝΤΙ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝ. ΨΑΡΟΥΔΑ

Παρίσι, Ἀπρίλιος τοῦ 1894!

Κυριακή, τὸ «μπουλεβάρ» μὲ τὴν Κυριακάτικὴ τοῦ καὶ ἑμφάνισι. Μικροαστοὶ «οὐν γουαίξι καὶ τέκνους» πηγαίνοντες σὲ πυκνὰ ἐμπουλεβάρ. Οἱ τέρτατος τῶν καφεϊνῶν κατὰμειστες, ἀπὸ διάφορο κόμπο ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, βλοάζαν τὴν ὄψι κατ' ἐξοχὴν παριανῆς αὐτῆς περιλήξις πού περιλαμβάνει τὸ διάστημα ἀπὸ τῆ Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Μαγδαληνῆς ὡς τῆ γωνία τῆς ὁδοῦ Ντρούδ; τὰ δύο μπουλεβάρ; τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῶν Ἰταλῶν τὸν ὄμοφλό τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ διανοουμένου Παρισιοῦ, τὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα. Ἡ ὄψις αὐτῆ τοῦ μπουλεβάρ ἐξακουθοῦσε ὡς τὸ 1900 νὰ διατηρεῖ, ἂν καὶ ἀρκετὰ ἀλλάγμενο, τὸν χαρακτήρα ποῦ εἶχε στὴ δεύτερῃ αὐτοκρατορία, καὶ τὰ ὄψολεϊματα, ἡ γενεὰ ἡ δική μας, εἶχε ἀκόμα, τὴν τύχη νὰ προφθάσῃ.

Τὴν Κυριακὴ, θὰ ἦταν ὁσκόλο ἀνὰ ἀπάντησιν κανεὶς εὐτὸ συνήθως ἀπὸ γνωστὸς προσωπικότητες, τῶν γραμματῶν καὶ τῶν τεχνῶν, συγκαζόμενα καφεϊνεῖα καὶ ρεζοτῶν σὺν τῷ «Καρντινὸλ» τὸ «Καφέ Ἀγγυλέ, τὸ «Ἀμερικαῖν» τὴν «μεγάλῃ μτορραρία τοῦ Πουσσὸ ὅπου θρονασμένος ὁ διάσημος τῆς ἐποχῆ τοῦ ποιητῆς συγγραφεὸς Κατὸλ Μαντέξ μὲ τὸ περιβάλλον τοῦ ἀπὸ νεοσσοῦ τῶν γραμματῶν καὶ τοῦ θεάτρου καὶ μὲ τὴν συνηθισμένην τοῦ σύντροφου τὴν περίφημῃ ἠθοποιῶ τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας Μαργαρίτα Μορνὸ, ποῦ οἱ νεώτεροι Ἀθηναῖοι, ὅσοι δὲν ἔτυχε νὰ ταξειδεύουσιν στὴ γαλλικῇ πρωτεύουσα, ἐγνώρισαν τὰ τελευταία χρόνια ἀπὸ τὸν κινηματογράφου, ὅπου ἐσημείωσε θριάμβους σὲ χαρακτηριστικὸς ρόλους, καὶ ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὑπέρηρος.

Ἄλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κυριακάτικο περίπατό τους, τὴν Κυριακὴ ὅσοι Παρισιοὶ διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλο λόγου δὲν μπορούσαν νὰ παρακολουθήσουν τῆς νυχτερινῆς παραστάσεως τῶν θεάτρον τοῦ μπουλεβάρ ἐγγύμιναν τῆς αἰθροῦσε τοῦ «Βαντεβίλ», «Νουβατέ» τῶν «Βαριετέ» καὶ ἄλλων θεάτρον ποῦ ἦσαν κατὰ Πέμπτη καὶ Κυριακὴ ἑμπατινὲ τὰ ἀπογεύματα.

Ἄλλὰ γιὰ τὰ θέατρα καὶ τὴν γενικὰ κίνησι τοῦ «μπουλεβάρ» θὰ μιλῶσιν ὁ ἄλλο μου σημειώμα. Σήμερα ἂν ἀπομακρυνθῆκα ἀπὸ τὸ κύριο θέμα ποῦ ἀποτελεῖ μέρους τῶν ἀναμνησέων μου τῆς πρώτης νεότητος εἶνε γιὰ ἐδοκίμασα νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἀπόσπαιρα τοῦ δὲν Παρισιοῦ, ποῦ ἀπὸ χρόνια δὲν ὑπάρχει πιά, καὶ σὺγκεκριμένως ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμο.

Κάθε Κυριακὴ τακτικὰ ἐπὶ ἡμέραν στῆς συμφωνικῆς μεγάλῆς συναυλιῆς καὶ σπανιότατα συγκομῶν τῆς ἀπογευματινῆς ὥρας στὸ «μπουλεβάρ» ποῦ παρουσίαζε τὴν ὄψι ἐπαρχιακῆς πόλεως γιὰ μᾶς ποῦ θεωρούσαμε τὸν ἑαυτὸ μας ὡς «Παριζιάνους!» Ὅταν λέγο ἐμείξι ἐννοῶ τὸς ἑλαχιστοὺς Ἑλλήνας ποῦ ἐσοπούθασαν τότε στὸ Παρίσι καὶ ποῦ περιέργως, πῶς, δὲν ἦταν τακτικὸι θαυμάσιος τοῦ Καρτέ Λατέν, τοῦ ὁποιοῦ τὰ κέντρα ἐγνώρισαν μόνον ὡς ἄπλοιο ἐπισκέπται.

Ἀκριβῶς ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴν καζιόταν στὸ θέατρο «Βαντεβίλ» ποῦ βρίσκεται στὴν καρδίᾳ τοῦ Μπουλε-

βάρ—γωνία «μπουλεβάρ ντεξ Ἰταλιέν» καὶ Σωστ ντ' Αντέν—καὶ ἔγινε ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια κινηματογράφου—στὸ Βαντεβίλ λοιπὸν παίζονταν τότε μὲ καταπληκτικὴ ἐπιτυχία ἡ «κομεντί» τοῦ Βικτωριανῶ Σαρντοῦ «Μαντάμ σὺν ζέν» ποῦ ἐγνώρισαν οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὸν τίτλο «Ἡ κυρία δὲν μέλει».

Τὸ ἔργο αὐτὸ ἐθριάμβευε ἀπὸ μῆνες καζιόταν δὲ θαυμάσια μὲ πρωταγωνίστρια τὴν εἴθαστη «Ρεζάν» περυσιαχίζομένη ἀπὸ ἐκλετῶς καλλιτέχνας τοῦ θεάτρου. Παρισιοὶ καὶ ξένοι ἐγκαταστῆμεινὲς ἢ περυστικοὶ ἀπὸ τὸ Παρίσι, μέσα στὰ ἀξιοθέατα τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσῆς, ἐπεριλάμβανον καὶ τὴν παράστασι τοῦ Βαντεβίλ. Εἶπατε τὴν «Μαντάμ σὺν ζέν»; ἦταν ἡ συνηθισμένη ἐρώτησις ποῦ σὰς ἔκαναν ὄσοι τὴν εἶχαν πιά ἰδεῖ. Καὶ ἂν σὰς ἀπαντοῦσαν ὄχι, μὴ ἀμείλιχον νὰ πᾶτε νὰ τὴν εἶθε, σὰς ἔλεγαν. Τὸ ἔργο τοῦ Σαρντοῦ ἀποτελοῦσε ἕνα ἀληθινὸ γεγονός!

Τὸ Κυριακάτικο λοιπὸν ἀπογευματινὸ γιὰ τὸ ὅποιο σὰς κινῶ παραπάνω, ἐξαιρετικὰ βρισκόμουν στὸ μπουλεβάρ γαζούτσιν μὲ ἕνα ἀγαπῆτο μου καὶ ἀληθινὸν φίλο, περπατούσαμε χωρὶς καθωρισμένον σκοπὸν, περιεμνονταν νὰ ἐρῆ ἡ νύχτα καὶ διαλυθῶ τὸ πλῆθος τῶν περιπατητῶν, καὶ ἀσπῶν ποῦ μὴ γαλοῦσε τὸ ἀγαπῆτο μας μπουλεβάρ. Σκεπτόμαστε μάλιστα καὶ προσφύγομε σὲ κάποιο γνωστὸ μας καφεϊνεῖο, καὶ παραπονοῦσαμε νὰ κἀνεμα κέφι μ' ἕνα ποτήρι ἀπέντ.

Πᾶμε στὸ Καρντινὸλ; μοῦ λέει ὁ φίλος μου. Πᾶμε τοῦ ἀπαντῶ, καὶ ἐπιταχύνουμε τὰ βήματά μας γιὰ νὰ γλυτώσομε τὸ γρηγορώτερον ἀπὸ τὸν κυριακάτικο σφερτό.

Ἄλλὰ περνώντας ἀπὸ τὸ θέατρο τοῦ «Βαντεβίλ» παρατηρήσαμε ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα μὴ μὲ περιεργὴ κίνησι, ἕνα πλῆθος συνωθούμενο καὶ ἀστυνομικοῦ ποῦ προσπαθοῦσαν νὰ ἐπιβάλλουν κάποια τάξι.

Αὐτὸ θὰ πῆ ἐπιτυχία, μοῦ λέει ὁ φίλος μου! Θὰ εἶναι φαίνεται γεμάτο τὸ θέατρο, δὲ θὰ ὑπάρχει πιά θέσις κενῆ καὶ τὸ κοινὸ διαμαρτυρεῖται καὶ δοκιμάζει νὰ παραβῆσιν τὴν πόρτα. Ἐκεῖνη ἀκριβῶς τῆ στιγμῇ, μὲ τὴν ἐπέμβοση τῆς Ἀστυνομίας, τὸ πλῆθος παρομείρισε, καὶ ἕνας εὐγενικός κύριος μὲ πλησίαξι καὶ μοῦ λέει: Κύριε γνωρίζετε τὸν Βέρντι; Καὶ βέβαια τὸν γνωρίζω, τοῦ ἀπάντησα, ἀπὸ τὰ ἔργα του καὶ ἀπὸ τῆς εἰκόνας του. Λοιπὸν ἰδοῦ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸν εἶθε στ' ἀληθινὰ δολοφάνημα μπροστά σας. Νά, τώρα κατεβαίνει ἀπὸ τὸ «Φιτάκ»—τὸ ἄγορασι ἀμάξι ἱπποκινήτου τῆς ἐποχῆς.—Πράγματι ἕνας γέρος ἐτολμάξι μὲ ὄσπρο γενὰ καὶ μὲ πλατύγορο οταχτὶ κατέλλω συνωδουμένως ἀπὸ μὴ ἠλικιωμένη κυρία καὶ ἕνα ἠλικιωμένον κύριον—ἦταν ὁ Μπότιμ—μὲ ὄργον βῆμα μειδίων στὸ πλῆθος ποῦ τὸν ἐπεσημύοσε μπῆκε στὸ θέατρο γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν «Μαντάμ σὺν ζέν».

Ὁ Βέρντι βρισκόταν ἀπὸ τὴν παραμονὴν στὸ Παρίσι, ποῦ εἶχε ἔλθει γιὰ τῆς τελευταίας δοκιμῆς τοῦ «Φάλστατ» στὸ «Ὀπερα καμικ». Ἄλλο ἐξαιρετικὸ γεγονός! Τὶ λέξ; δοκιμάζομα νὰ μὲ μέρως μέσα; ἔφατο στὸ φίλο μου. Δοκιμάσαμε ἄλλὰ ματαίως. Δὲ βρήκαμε οὔτε τὸ ἐλάχιστον «στραπεντὲν» ἢ τὴν παραμικρὴ γωνίτσα! Τὶ νὰ γίνῃ;

Ἐγὼ ὅμως ἀποζημιώθηκα λίγες μέρες ἀργότερα, γιὰτὶ καὶ σὲ δοκιμῇ τοῦ «Φάλστατ», πῆγα καὶ στὴν πρώτη, καὶ τὸν Βέρντι ξαναεἶδα, καὶ στὴν ἀποθῆσόν του παρευρέθηκα!

Θὰ σὰς τὰ διηγηθῶ σὲ προσεχές μου σημειώμα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΟΥΔΑΣ